

**Από το κλασικό μυθιστόρημα του Ιούλιου Βερν στο σύγχρονο
εικονογραφημένο βιβλίο: Διασκευές, αισθητική και παιδαγωγική
δυναμική στη σειρά των Αντώνη Παπαθεοδούλου και Ίριδας
Σαμαρτζή**

Αθηνά Ντούλια
Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΝ Ιωαννίνων
athdoulia@uoi.gr

Περίληψη

Το έργο του Ιούλιου Βερν συνιστά διαχρονικό σημείο αναφοράς της παγκόσμιας λογοτεχνίας και της επιστημονικής φαντασίας, επηρεάζοντας καθοριστικά τη διαμόρφωση της παιδικής και νεανικής αναγνωστικής εμπειρίας. Το παρόν άρθρο εξετάζει τη σύγχρονη επαναπροσέγγιση επιλεγμένων έργων του μέσα από τη σειρά εικονογραφημένων βιβλίων του Αντώνη Παπαθεοδούλου, σε εικονογράφιση της Ίριδας Σαμαρτζή (εκδ. Παπαδόπουλος).

Στόχος της μελέτης είναι η διερεύνηση της διασκευής ως δημιουργικής και ερμηνευτικής διαδικασίας, καθώς και η ανάδειξη του ρόλου της πολυτροπικότητας στη συγκρότηση του νοήματος. Παράλληλα, εξετάζεται η συμβολή των συγκεκριμένων εκδόσεων στη διαμεσολάβηση της σχέσης του παιδιού-αναγνώστη με το κλασικό κείμενο και στη διαμόρφωση αναγνωστικών στάσεων.

Η ανάλυση, η οποία εδράζεται κυρίως στη θεωρία της πρόσληψης και στην πολυτροπική προσέγγιση του εικονογραφημένου βιβλίου, αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι αφηγηματικές, αισθητικές και εικονογραφικές στρατηγικές της σειράς επανανοηματοδοτούν το βερνικό σύμπαν. Ταυτόχρονα, τεκμηριώνεται η παιδαγωγική δυναμική των διασκευών, οι οποίες λειτουργούν ως γέφυρα ανάμεσα στην κλασική λογοτεχνία και τον σύγχρονο παιδικό αναγνώστη, ενισχύοντας τη φιλαναγνωσία και την αισθητική καλλιέργεια.

Λέξεις-κλειδιά: Ιούλιος Βερν, διασκευή, εικονογραφημένο βιβλίο, πολυτροπικότητα, φιλαναγνωσία, παιδική λογοτεχνία.

**From Jules Verne's Classic Novel to the Contemporary Picturebook:
Adaptation, Aesthetics, and Pedagogical Potential in the Series by
Antonis Papatheodoulou and Iris Samartzi**

Athina Ntoulia

Assistant Professor

Department of Early Childhood Education, University of Ioannina.

Abstract

Jules Verne's work remains a timeless reference point in world literature and science fiction, significantly shaping children's and young adults' reading experiences. This article examines the contemporary reinterpretation of selected works by Verne through a series of illustrated books adapted by Antonis Papatheodoulou and illustrated by Iris Samartzi (Papadopoulos Publishing).

The study aims to explore adaptation as a creative and interpretative process, as well as to highlight the role of multimodality in meaning-making within the picturebook format. It also investigates the pedagogical potential of these adaptations in mediating the relationship between the child-reader and the classical text, while fostering reading attitudes and engagement. Grounded primarily in reception theory and multimodal approaches to picturebooks, the analysis demonstrates how the narrative, aesthetic, and visual strategies employed in this series recontextualize Verne's fictional universe. Furthermore, it argues that these adaptations function as a bridge between classical literature and contemporary child readers, enhancing both literary appreciation and visual literacy, while contributing to the development of reading motivation and aesthetic sensitivity.

Keywords: Jules Verne, adaptation, picturebook, multimodality, reading promotion, children's literature.

1. Εισαγωγή: Η διαχρονικότητα του Ιουλίου Βερν

Ο Ιούλιος Βερν συγκαταλέγεται δικαίως στους πρωτοπόρους της επιστημονικής φαντασίας, καθώς το έργο του συνδυάζει την αφηγηματική περιπέτεια με τη διάχυση της επιστημονικής γνώσης, συγκροτώντας ένα ιδιότυπο «εκπαιδευτικό μυθιστόρημα» με ισχυρό γνωστικό υπόβαθρο. Κλασικά έργα του, όπως *Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες*, *20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα*, *Πέντε εβδομάδες με αερόστατο*, *Ταξίδι στο κέντρο της Γης* και *Από τη Γη στη Σελήνη*, εξακολουθούν να διαβάζονται παγκοσμίως, διατηρώντας αμείωτη τόσο την αφηγηματική τους δύναμη όσο και την παιδαγωγική τους αξία.

Στο σύγχρονο πολιτισμικό περιβάλλον, η πρόσληψη των έργων αυτών από το παιδικό αναγνωστικό κοινό επαναπροσδιορίζεται μέσω διασκευών, ιδίως στο πλαίσιο του εικονογραφημένου βιβλίου. Η σειρά του Αντώνη Παπαθεοδούλου, σε εικονογράφηση της Ίριδας Σαμαρτζή, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της τάσης, προτείνοντας μια σύγχρονη ανάγνωση των αφηγήσεων του Βερν και

συμβάλλοντας στη διαμόρφωση νέων αναγνωστικών πρακτικών με έμφαση στη λειτουργία της εικόνας.

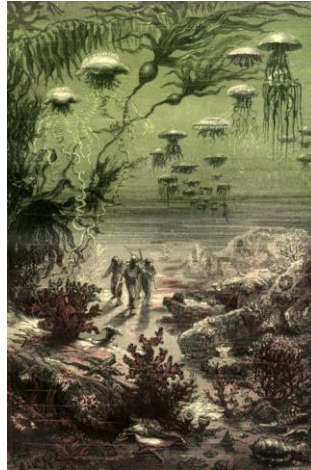
Γεννημένος στη Ναντ της Γαλλίας, ο Βερν αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους και πλέον πολυμεταφρασμένους συγγραφείς παγκοσμίως, αφήνοντας ως παρακαταθήκη ένα εκτενές και πολυσχιδές έργο. Με τη διορατική και προοδευτική του γραφή κατόρθωσε να συναρπάσει γενιές αναγνωστών, ταξιδεύοντάς τους φαντασιακά σε κόσμους εξερεύνησης και επιστημονικής αναζήτησης, καλλιεργώντας παράλληλα το ενδιαφέρον για τις φυσικές επιστήμες, την τεχνολογία και τις μηχανές, σε μια εποχή όπου η επιστημονική γνώση δεν ήταν ακόμη ευρέως διαδεδομένη και οι κοινωνίες παρέμεναν εν πολλοίς εγκλωβισμένες σε προκαταλήψεις και δεισιδαιμονίες.

Το έργο του Βερν κατέχει εξέχουσα θέση στον λογοτεχνικό κανόνα, καθώς επαναπροσδιόρισε τη σχέση λογοτεχνίας και επιστήμης. Ενταγμένα στη μνημειώδη σειρά *Voyages extraordinaires* («Θαυμαστά Ταξίδια»), που ξεκίνησε το 1863 και περιλαμβάνει συνολικά 54 τόμους, τα μυθιστορήματά του διαμόρφωσαν ένα νέο αφηγηματικό πρότυπο, στο οποίο το ταξίδι λειτουργεί ως βασικός άξονας εξερεύνησης του φυσικού κόσμου και των επιστημονικών επιτευγμάτων (Evans, 1988). Το τριμερές σχήμα «ταξίδι – ανακάλυψη – επιστροφή» συγκροτεί τον πυρήνα της αφηγηματικής του δομής, ενώ τα θεματικά του μοτίβα (επιστήμη, εξερεύνηση, τεχνολογία) συνθέτουν ένα συνεκτικό και αναγνωρίσιμο σύμπαν. Άλλωστε, όπως ο ίδιος σημειώνει, στόχος του ήταν «να συγκεντρώσει σε μορφή ιστορίας την έρευνά του για την επιφάνεια της γης και τον ουρανό».

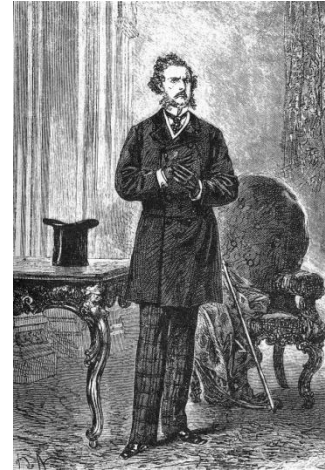
Η μελέτη του έργου του Βερν καθίσταται πληρέστερη όταν εντάσσεται στο ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο της εποχής του, κατά την οποία στη Γαλλία καταβάλλονταν συστηματικές προσπάθειες για την προώθηση της εκπαίδευσης και του εκσυγχρονισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η συγγραφική του στόχευση υπερέβαινε την απλή ψυχαγωγία, αποβλέποντας και στη μορφωτική καλλιέργεια του αναγνωστικού κοινού. Σημαντική προς αυτή την κατεύθυνση υπήρξε και η συμβολή της εικονογράφησης: καλλιτέχνες όπως οι Édouard Riou, Alphonse de Neuville και Émile-Antoine Bayard πλαισίωσαν τα έργα του, ενισχύοντας τη νοηματοδότηση και τη δεκτικότητα των αφηγήσεων. Σύμφωνα με τον Arthur B. Evans, περισσότερες από 4.000 εικόνες συνόδευαν τις εκδόσεις των έργων του Βερν (περίπου 60 ανά έργο), συμβάλλοντας καθοριστικά στη διαμόρφωση της αναγνωστικής εμπειρίας του κοινού της εποχής.

“Ταξίδι στο κέντρο της Γης”(1864).
Εικονογράφος ο Edouard Riou.

“20.000 λέυγες κάτω από τη θάλασσα” (1866-1869). Εικονογράφοι οι Alphonse de Neuville και Édouard Riou.

“Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες” (1872).
Εικονογράφοι οι Alphonse de Neuville και Léon Benett.

2. Η αξία της επαφής με τα κλασικά έργα μέσα από διασκευές

Τα τελευταία χρόνια, οι διασκευές λογοτεχνικών έργων αποτελούν αντικείμενο αυξανόμενου ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος στον χώρο της Παιδικής Λογοτεχνίας. Τόσο Έλληνες μελετητές (Ζερβού, 1997· Γαβριηλίδου, 2013· Κανατσούλη, 2018/2023· Πολίτης, 2018· Κόρκα, 2023· Τσιλιμένη, 2023) όσο και διεθνείς ερευνητές (Stephens & McCallum, 1998· Hutcheon, 2006· Geerts & Van den Bossche, 2014· Sanders, 2015· Nodelman, 2008· Nodelman, Hamer & Reimer, 2017) διερευνούν ζητήματα όπως η διακειμενικότητα, η πιστότητα και η απόδοση του πρωτοτύπου, η καταλληλότητα για το εκάστοτε αναγνωστικό κοινό, καθώς και η αισθητική και παιδαγωγική αξία των διασκευών.

Σύμφωνα με την Τσιλιμένη (2023: 13), οι διασκευές συμβάλλουν ουσιαστικά στη διατήρηση της πολιτισμικής μνήμης, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να λειτουργήσουν ως γέφυρα γνωριμίας με διαφορετικές κουλτούρες (Τσιλιμένη, 2023: 14). Παρότι πρόκειται για μεταγραφές που υφίστανται τροποποιήσεις και προσαρμογές προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα ενός σύγχρονου παιδικού ή νεανικού κοινού, διατηρούν τη δυνατότητα να αναδεικνύουν την αξία του αρχικού έργου, διασφαλίζοντας τη διαχρονικότητα της ανάγνωσής του.

Η διασκευή, επομένως, δεν συνιστά απλή μετάφραση ή απλοποίηση, αλλά μια διαδικασία δημιουργικής επαναγραφής. Όπως επισημαίνει η Linda Hutcheon (2013), κάθε διασκευή αποτελεί μια μορφή «επανερμηνείας», η οποία φέρει τα ίχνη της εποχής, του μέσου και του κοινού στο οποίο απευθύνεται. Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρούνται μεταβολές στην πλοκή, προσαρμογές στη γλώσσα και το ύφος, καθώς και ενδεχόμενες ιδεολογικές αναπλαισιώσεις.

Σύμφωνα με την Τσιλιμένη, διακρίνονται δύο βασικές τάσεις στις διασκευές: αφενός η μετάφραση και απόδοση ήδη διασκευασμένων ξένων έργων στην ελληνική γλώσσα και αφετέρου η μεταγραφή κλασικών έργων σε παιδικά βιβλία από Έλληνες συγγραφείς και εικονογράφους. Στην τελευταία κατηγορία εντάσσεται, μεταξύ άλλων, η σειρά «Μικρά Μεγάλα Κλασικά» των εκδόσεων Παπαδόπουλος, η οποία επιχειρεί συστηματικά να φέρει το παιδικό αναγνωστικό κοινό σε επαφή τόσο με έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας όσο και με σημαντικούς Έλληνες συγγραφείς του 19ου και 20ού αιώνα (Κανατσούλη, 2023: 24).

Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται η διασκευασμένη σειρά έργων του Ιουλίου Βερν από τον Αντώνη Παπαθεοδούλου, σε εικονογράφιση της Ίριδας Σαμαρτζή, όπου λόγος και εικόνα συνδιαλέγονται σε ένα ενιαίο και δυναμικό σύνολο. Η διασκευή των έργων του Βερν σε εικονογραφημένη μορφή αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της σύγχρονης αυτής τάσης. Το εικονογραφημένο βιβλίο δεν λειτουργεί απλώς ως απλουστευμένη αφήγηση, αλλά ως πολυτροπικό κείμενο, στο οποίο τα διαφορετικά σημειωτικά συστήματα συνδιαμορφώνουν το νόημα (Μίσσιου, 2020).

Ειδικότερα, η μεταγραφή κλασικών έργων σε εικονογραφημένη μορφή συμβάλλει στη μείωση της γνωστικής απόστασης μεταξύ παιδιού και πρωτοτύπου, δημιουργεί νέες ερμηνευτικές δυνατότητες και ενισχύει τη συναισθηματική εμπλοκή του αναγνώστη μέσω της εικόνας.

Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η παρουσία των κλασικών έργων στη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία δεν σχετίζεται μόνο με τη διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς, αλλά και με τη συγκρότηση ενός κοινού πολιτισμικού κώδικα. Ειδικότερα, τα έργα του Βερν εισάγουν το παιδικό κοινό σε βασικά αφηγηματικά μοτίβα, όπως το ταξίδι, η αναζήτηση και η ανακάλυψη, συνδέουν τη φαντασία με τη γνώση και συμβάλλουν στην καλλιέργεια ιστορικής και πολιτισμικής συνείδησης. Παράλληλα, οι σύγχρονες διασκευές καθιστούν τα έργα αυτά προσβάσιμα, χωρίς να απαιτείται η άμεση αντιμετώπιση της γλωσσικής και αφηγηματικής πολυπλοκότητας των πρωτοτύπων.

3. Θεωρητικό υπόβαθρο

Πολυτροπικότητα, θεωρίες πρόσληψης και η παιδαγωγική αξία της διασκευής κλασικών έργων

Η μελέτη των σύγχρονων διασκευών έργων του Ιουλίου Βερν στο πλαίσιο του εικονογραφημένου βιβλίου προϋποθέτει ένα σύνθετο και διεπιστημονικό θεωρητικό πλαίσιο, το οποίο συνδυάζει την πολυτροπική ανάλυση, τις θεωρίες λογοτεχνικής πρόσληψης και ανταπόκρισης, καθώς και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις της φιλαναγνωσίας.

Το σύγχρονο εικονογραφημένο βιβλίο αποτελεί κατεξοχήν πολυτροπικό κείμενο, στο οποίο το νόημα παράγεται μέσα από την αλληλεπίδραση διαφορετικών σημειωτικών τρόπων, κυρίως του λόγου και της εικόνας (Γιαννικοπούλου, 2008· Nodelman, 2009). Σύμφωνα με τη θεωρία της πολυτροπικότητας (Kress & van Leeuwen, 2020), το νόημα δεν ενυπάρχει σε ένα μεμονωμένο σημειωτικό σύστημα, αλλά αναδύεται από τη συνδυαστική τους λειτουργία. Στο πλαίσιο αυτό, το

εικονογραφημένο βιβλίο δεν συνιστά απλή οπτική επένδυση ενός προϋπάρχοντος κειμένου, αλλά ένα ενιαίο αφηγηματικό σύστημα, όπου η εικόνα κατέχει ισότιμο και λειτουργικά καθοριστικό ρόλο. Η σχέση λόγου και εικόνας είναι οργανική και όχι διακοσμητική, καθώς τα δύο συστήματα συνδιαμορφώνουν την αφήγηση και τη νοηματοδότηση (Nikolajeva & Scott, 2006).

Παράλληλα, η ανάγνωση των έργων αυτών ερμηνεύεται γόνιμα μέσα από το πρίσμα των θεωριών πρόσληψης, όπως διατυπώθηκαν από τον Wolfgang Iser (1978) και τον Hans Robert Jauss (1982). Στο πλαίσιο αυτό, το νόημα δεν θεωρείται σταθερό και προϋπάρχον, αλλά συγκροτείται δυναμικά μέσα από την αλληλεπίδραση κειμένου και αναγνώστη. Ιδιαίτερα στην περίπτωση του παιδικού βιβλίου, ο αναγνώστης καλείται να συμπληρώσει τα «κενά» του κειμένου, ενώ η εικόνα λειτουργεί τόσο υποστηρικτικά όσο και ερμηνευτικά, ενισχύοντας την ενεργητική συμμετοχή του. Η πολυτροπική φύση των διασκευών ενδυναμώνει περαιτέρω αυτή τη διαδικασία, προσφέροντας πολλαπλά σημεία εισόδου στο κείμενο και διευρύνοντας τις δυνατότητες νοηματοδότησης.

Επιπλέον, οι διασκευές κλασικών έργων δεν αποτελούν απλώς έναν εναλλακτικό τρόπο οπτικοποίησης ή απλοποίησης των πρωτοτύπων, αλλά συνιστούν νέες μορφές ανάγνωσης και ερμηνείας (Τσιλιμένη, 2023: 12). Μέσα από τη νεωτερική τους απόδοση αναδεικνύουν αφηγηματικές και αισθητικές επιλογές πιο προσιτές στον σύγχρονο αναγνώστη, με κυρίαρχο τον ρόλο της εικόνας. Στόχος τους είναι να προσελκύσουν το παιδικό αναγνωστικό κοινό της σημερινής εποχής, καλλιεργώντας ταυτόχρονα αισθητικές δεξιότητες και την ικανότητα κριτικής ανάγνωσης.

Υπό το πρίσμα αυτό, η επαφή των παιδιών με λογοτεχνικά κείμενα συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας, η οποία δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την «υψηλή» λογοτεχνική αξία των κειμένων, αλλά και από τον τρόπο παρουσίασής τους. Σύμφωνα με σύγχρονες παιδαγωγικές και λογοτεχνικές προσεγγίσεις, η αισθητική απόλαυση αποτελεί βασικό παράγοντα αναγνωστικής εμπλοκής, η ταύτιση με την αφήγηση ενισχύει το ενδιαφέρον για ανάγνωση, ενώ η οπτική διάσταση διευκολύνει την πρόσβαση σε σύνθετα και απαιτητικά κείμενα. Από την άποψη αυτή, το εικονογραφημένο βιβλίο μπορεί να λειτουργήσει ως μια ουσιαστική «πρώτη πύλη» εισόδου στον λογοτεχνικό κόσμο.

4. Τα έργα του Ιουλίου Βερν ως διακειμενική βάση των σύγχρονων διασκευών

Το έργο του Ιουλίου Βερν συγκροτεί ένα συνεκτικό αφηγηματικό σύμπαν, στο οποίο το ταξίδι λειτουργεί ως κεντρικός οργανωτικός άξονας. Τα επιλεγμένα έργα —*Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες*, *Ταξίδι στο κέντρο της Γης*, *20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα* και *Πέντε εβδομάδες με αερόστατο*— αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα της σειράς *Voyages extraordinaires* και συνιστούν θεμελιώδη κείμενα για την κατανόηση τόσο της λογοτεχνικής φυσιογνωμίας του συγγραφέα όσο και της σύγχρονης διασκευαστικής τους πρόσληψης.

Στο έργο *Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες*, το ταξίδι οργανώνεται γύρω από την έννοια του χρόνου και της τεχνολογικής επιτάχυνσης. Η αφήγηση αντανάκλα τη νεωτερική εμπειρία της πρώιμης παγκοσμιοποίησης, όπου η γεωγραφική απόσταση συμπύκνωσης μέσω της ανάπτυξης των μέσων μεταφοράς. Αντίστοιχα, στο *Πέντε*

εβδομάδες με αερόστατο, το ταξίδι λειτουργεί ως πράξη εξερεύνησης ενταγμένη στο αποικιοκρατικό φαντασιακό του 19ου αιώνα, αναδεικνύοντας τη στενή σχέση μεταξύ γνώσης και εξουσίας.

Στα έργα *Ταξίδι στο κέντρο της Γης* και *20.000 λέβες κάτω από τη θάλασσα*, η επιστήμη δεν περιορίζεται σε θεματικό υπόβαθρο, αλλά λειτουργεί ως βασικό αφηγηματικό εργαλείο. Ο Βερν αξιοποιεί σύγχρονες για την εποχή του επιστημονικές θεωρίες, δημιουργώντας ένα υβριδικό λογοτεχνικό είδος μεταξύ γνώσης και φαντασίας. Ιδιαίτερα στο δεύτερο έργο, η μορφή του πλοίαρχου Νέμο ενσαρκώνει την αμφισημία της τεχνολογικής προόδου, καθώς στοιχεία απελευθέρωσης και απομόνωσης συνυπάρχουν σε μια σύνθετη προσωπικότητα που κινείται μεταξύ ουτοπίας και δυστοπίας.

Η σύγχρονη κριτική έχει επισημάνει ότι τα έργα του Βερν ενσωματώνουν στοιχεία του ευρωπαϊκού επεκτατισμού και της αποικιοκρατικής ιδεολογίας. Οι αναπαραστάσεις «άγνωστων» τόπων και λαών, ιδιαίτερα στα έργα εξερεύνησης, αντανakλούν την οπτική της δυτικής επιστημονικής και πολιτισμικής κυριαρχίας. Η διάσταση αυτή καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική κατά την εξέταση σύγχρονων διασκευών για παιδιά, καθώς εγείρει ζητήματα επιλογής, αποσιώπησης ή αναδιατύπωσης τέτοιων ιδεολογικών στοιχείων.

Οι σύγχρονες διασκευές, όπως αυτές της σειράς του Αντώνη Παπαθεοδούλου σε εικονογράφηση της Ίριδας Σαμαρτζή, αντλούν από τον αφηγηματικό πυρήνα των παραπάνω έργων, προβαίνοντας ωστόσο σε ουσιώδεις μετασχηματισμούς και ανανοηματοδοτήσεις. Στις διασκευές αυτές παρατηρείται αφηγηματική συμπίκνωση, περιορισμός της εκτενούς επιστημονικής ανάλυσης προς όφελος της δράσης, καθώς και αισθητική ανανέωση και ιδεολογική αναπλαισίωση.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα έργα του Βερν λειτουργούν ως «διακειμενικά υποστρώματα», πάνω στα οποία οικοδομούνται νέες αφηγήσεις, προσαρμοσμένες στις γνωστικές, αισθητικές και πολιτισμικές ανάγκες του σύγχρονου παιδιού.

5. Η σειρά διασκευών του Ιουλίου Βερν από τον Αντώνη Παπαθεοδούλου και την Ίριδα Σαμαρτζή: Κειμενικές και εικονογραφικές στρατηγικές – γενικές επισημάνσεις

Η σύγχρονη εκδοτική σειρά που βασίζεται σε έργα του Ιουλίου Βερν, σε διασκευή του Αντώνη Παπαθεοδούλου και εικονογράφηση της Ίριδας Σαμαρτζή, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα δημιουργικής επαναπροσέγγισης της κλασικής λογοτεχνίας στο πλαίσιο του σύγχρονου εικονογραφημένου βιβλίου. Η σειρά δεν περιορίζεται σε μια απλή αναδιήγηση των πρωτοτύπων, αλλά συγκροτεί ένα σύνθετο πολυτροπικό αφηγηματικό σύστημα, στο οποίο λόγος και εικόνα συνδιαμορφώνουν τη σημασία. Τόσο τα περικειμενικά όσο και τα κειμενικά στοιχεία της παρουσιάζουν ιδιαίτερο λογοτεχνικό και παιδαγωγικό ενδιαφέρον.

Ο λόγος του Παπαθεοδούλου χαρακτηρίζεται από αφηγηματική οικονομία, ρυθμικότητα (Nodelman, 2009) και σαφή προσανατολισμό στη δράση. Η εκτενής περιγραφικότητα και οι επιστημονικές αναλύσεις των πρωτοτύπων υποχωρούν, προκειμένου να αναδειχθεί η βασική αφηγηματική γραμμή: το ταξίδι ως περιπέτεια. Στο πλαίσιο αυτό, διακρίνονται ορισμένες βασικές κειμενικές στρατηγικές:

- α) συμπύκνωση της πλοκής, με διατήρηση των κομβικών επεισοδίων και απομάκρυνση δευτερευουσών παρεκβάσεων,
- β) επιτάχυνση του αφηγηματικού ρυθμού, σε συμφωνία με τις σύγχρονες αναγνωστικές συνήθειες των παιδιών, και
- γ) εστίαση στη δράση, όπου η ένταση και η περιπέτεια προκρίνονται έναντι της εκτενούς γνωστικής πληροφορίας.

Το αποτέλεσμα είναι ένα κείμενο που διατηρεί τον αφηγηματικό «πυρήνα» του βερνικού σύμπαντος, αποδίδοντάς τον με όρους αμεσότητας και προσβασιμότητας. Η εικονογράφηση της Σαμαρτζή δεν λειτουργεί ως απλό συμπλήρωμα του λόγου, αλλά ως ισότιμος αφηγηματικός φορέας. Η εικόνα συνομιλεί με το κείμενο και συχνά το επεκτείνει, προσθέτοντας πληροφορίες που δεν δηλώνονται λεκτικά. Παράλληλα, οργανώνει τον ρυθμό της ανάγνωσης με τρόπο που θυμίζει κινηματογραφική αφήγηση και ενισχύει τη συναισθηματική πρόσληψη μέσω της έκφρασης, του χρώματος και της κίνησης. Η αισθητική της χαρακτηρίζεται από ζωντάνια, έντονες αντιθέσεις και δυναμικές συνθέσεις, που μεταφέρουν το στοιχείο της περιπέτειας σε οπτικό επίπεδο. Η αξιοποίηση του χιούμορ, οι διακειμενικές —ενίοτε και σουρεαλιστικές— αναφορές, καθώς και η εναλλαγή τεχνολογιών (ζωγραφική, κολάζ, φωτογραφικά στοιχεία) ενισχύουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία της εικονογραφικής αφήγησης (Κανατσούλη, 2023).

Η σειρά εντάσσεται σαφώς στο πλαίσιο της πολυτροπικής αφήγησης, όπου η σημασία δεν παράγεται αποκλειστικά μέσω του λόγου, αλλά μέσα από τη διαλεκτική σχέση λόγου και εικόνας. Η συνύπαρξη αυτή δημιουργεί πολλαπλά επίπεδα ανάγνωσης, επιτρέπει την προσέγγιση των βιβλίων από αναγνώστες διαφορετικών ηλικιών και ενισχύει τον οπτικο-αφηγηματικό γραμματισμό. Ο αναγνώστης-παιδί δεν λειτουργεί ως παθητικός δέκτης, αλλά ως ενεργός συν-δημιουργός του νοήματος. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διακριτική διαχείριση των ιδεολογικών φορτίσεων των πρωτοτύπων έργων. Στις διασκευές παρατηρείται αποδυνάμωση αποικιοκρατικών στερεοτύπων, έμφαση στην περιπέτεια ως καθολική εμπειρία και μετατόπιση από τη γνωστική πληροφορία προς την εμπειρία και το συναίσθημα. Οι επιλογές αυτές καθιστούν τα κείμενα περισσότερο συμβατά με τις σύγχρονες παιδαγωγικές και κοινωνικές αξίες.

Τέλος, η σειρά συγκροτεί μια συνεκτική αισθητική πρόταση: το κείμενο διατηρεί σταθερό ύφος και ρυθμό, η εικονογράφηση εξασφαλίζει οπτική συνοχή και η εκδοτική επιμέλεια ενισχύει τη συνολική εμπειρία του βιβλίου ως υλικού και αισθητικού αντικειμένου. Με τον τρόπο αυτό, κάθε τίτλος λειτουργεί αυτόνομα, ενώ ταυτόχρονα εντάσσεται σε ένα ευρύτερο εκδοτικό και αφηγηματικό σύνολο.

5.1 Αναλυτική παρουσίαση επιλεγμένων έργων:

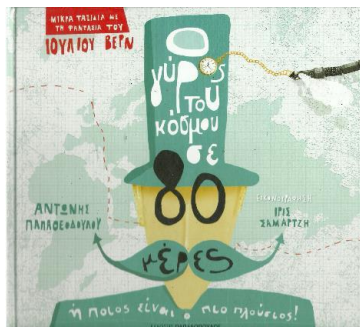
Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες

Το έργο *Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες*, στην πρωτότυπη μορφή του, αποτελεί ένα εκτενές αφήγημα με έντονη περιγραφικότητα και αναλυτική ανάπτυξη των γεγονότων. Η μεταφορά του σε εικονογραφημένο βιβλίο συνεπάγεται αναγκαστικά συμπύκνωση και αναδιάρθρωση του λόγου. Άλλωστε, πρόκειται για ένα από τα πλέον

διασκευασμένα έργα του Ιουλίου Βερν, με πολυάριθμες διαμεσικές εκδοχές (κινηματογράφος, κόμικς, κινούμενα σχέδια, ντοκιμαντέρ).

Στη σειρά που εξετάζουμε, ο Αντώνης Παπαθεοδούλου, με αφηγηματική οικονομία και ρυθμικό λόγο, ανασυνθέτει το γνωστό ταξίδι του Φιλέα Φογκ, επιλέγοντας και αναδεικνύοντας τα κομβικά επεισόδια της πλοκής. Παράλληλα, η εικονογράφηση της Τριδας Σαμαρτζή αποτυπώνει χαρακτηριστικά «στιγμιότυπα» του ταξιδιού, ισορροπώντας δημιουργικά ανάμεσα στον ρεαλισμό και τον σουρεαλισμό. Μέσα από ένα ευρηματικό εικαστικό παιχνίδι με τις λέξεις, τα χρώματα, τις χωρικές διατάξεις και τη στάση των σωμάτων, η εικονογράφος προσφέρει μια σύγχρονη και δυναμική οπτική ανάγνωση του έργου.

Ήδη από το εξώφυλλο και τα περικειμενικά στοιχεία, το βιβλίο προϋδεάζει τον αναγνώστη για τον πολυτροπικό του χαρακτήρα. Η απεικόνιση του Φιλέα Φογκ, με αφαιρετικά χαρακτηριστικά, ψηλό καπέλο και έντονο μουστάκι, συνδυάζεται ευρηματικά με τα τυπογραφικά στοιχεία του τίτλου. Το καπέλο λειτουργεί ως χώρος εγγραφής της λέξης «γύρος», ενώ το «80» μετατρέπεται σε γυαλιά στο πρόσωπο του ήρωα, προσδίδοντας μορφή σε μια κατά τα άλλα αφαιρετική απεικόνιση. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η χρήση του γράμματος «ο» ως ρολογιού, στοιχείο που υπογραμμίζει θεματικά τη σημασία του χρόνου στην αφήγηση. Η επιλογή αυτή ενισχύει την πολυτροπικότητα, καθώς λόγος και εικόνα συνυπάρχουν οργανικά ήδη από το εξώφυλλο. Ο υπότιτλος («ή ποιος είναι ο πιο πλούσιος») εισάγει έναν ερμηνευτικό άξονα που μετατοπίζει το ενδιαφέρον από την περιπέτεια στην αξία της εμπειρίας, ενώ θέτει και έναν προβληματισμό.

Το εσώφυλλο λειτουργεί επίσης ως σημαντικό παρακειμενικό στοιχείο (Γιαννικοπούλου, 2008), προετοιμάζοντας τον αναγνώστη για την εξέλιξη της ιστορίας. Η απεικόνιση ενός ημερολογίου με ογδόντα αριθμημένα πλαίσια, σε συνδυασμό με εικονογραφικά στοιχεία όπως χάρτες, μέσα μεταφοράς και ταχυδρομικές σφραγίδες, συγκροτεί ένα οπτικό αφήγημα της διαδρομής. Η χρήση τεχνικών όπως το κολάζ και η παλέτα γήινων αποχρώσεων ενισχύουν τη νοσταλγική διάσταση και τη σύνδεση με το πέρασμα του χρόνου.

Σε επίπεδο αφήγησης, το κείμενο δίνει έμφαση στον ρυθμό και στη δράση. Η επαναληπτική και οπτικά διαφοροποιημένη χρήση της λέξης «ακρίβως» αναδεικνύει το μοτίβο της χρονικής ακρίβειας, που συνδέεται με τον χαρακτήρα του Φογκ. Ωστόσο, η διασκευή εισάγει και έναν σαφή ιδεολογικό αναπροσανατολισμό: ο πλούτος δεν ορίζεται πλέον με οικονομικούς όρους, αλλά με βάση την εμπειρία και το βίωμα. Η

φράση του ήρωα «πλούσιος είναι όποιος έχει ταξιδέψει πιο πολύ και έχει ζήσει τις πιο πολλές εμπειρίες» λειτουργεί ως κεντρικός αξιακός άξονας της διασκευής.

Η εικονογράφηση ενισχύει την αφήγηση, αποδίδοντας με λεπτομέρεια τα διαφορετικά γεωγραφικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα (Λονδίνο, Σουέζ, Βομβάη, Καλκούτα, Χονγκ Κονγκ, Γιοκοχάμα, Σαν Φρανσίσκο, Νέα Υόρκη). Οι χαρακτήρες διατηρούν ενδυματολογική και αισθητική συνέπεια με την εποχή, ενώ παράλληλα προσαρμόζονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε τόπου, προσφέροντας στο παιδί πληροφορίες για διαφορετικούς πολιτισμούς μέσα από οπτικά μέσα.

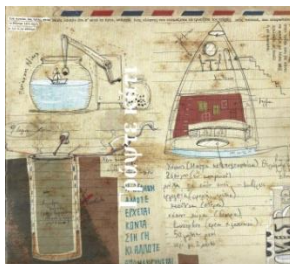
Σε σύγκριση με το πρωτότυπο έργο, η διασκευή επιτυγχάνει έναν σαφή μετασχηματισμό: η εκτενής αφήγηση περιορίζεται, η επιστημονική και περιγραφική ανάλυση υποχωρεί, και η ιστορία αποδίδεται με όρους ταχύτητας, δράσης και συναισθηματικής αμεσότητας. Η τεχνική της παράλειψης και της απλοποίησης καθίσταται εμφανής σε όλη την έκταση του κειμένου, εξυπηρετώντας την προσαρμογή του στο παιδικό αναγνωστικό κοινό, χωρίς ωστόσο να αναιρείται ο βασικός αφηγηματικός και ιδεολογικός πυρήνας του έργου.

Από τη Γη στη Σελήνη

Το έργο *Από τη Γη στη Σελήνη* (1865) αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα πρώιμης επιστημονικής φαντασίας, όπου η τεχνολογία και η επιστημονική φαντασία συνδυάζονται σε ένα αφήγημα προσανατολισμένο στην πρόοδο. Στην πρωτότυπη έκδοχή, ο Ίμπυ Μπαρμικέιν, σχεδιαστής όπλων, επιχειρεί την κατασκευή ενός γιγαντιαίου κανονιού («Κολομπιάδα») με στόχο την εκτόξευση βλήματος προς τη Σελήνη.

Στη διασκευή του Αντώνη Παπαθεοδούλου, το έργο αποκτά έναν σαφή ιδεολογικό αναπροσανατολισμό, καθώς προβάλλεται έντονα ένα αντιπολεμικό μήνυμα. Η μορφή του Μπαρμικέιν επανανοηματοδοτείται: από δημιουργός πολεμικών μηχανών μετατρέπεται σε φορέα ειρηνικής αξιοποίησης της επιστήμης. Ο υπότιτλος «ή το κανόνι της ειρήνης» λειτουργεί ως κλειδί ανάγνωσης, αναδεικνύοντας τη μετάβαση από την καταστροφή στη γνώση.

Η αφήγηση ξεκινά σε ένα μεταπολεμικό πλαίσιο, όπου η αξία της ειρήνης τίθεται στο επίκεντρο. Η ιδέα της εκτόξευσης προς τη Σελήνη προκύπτει ως δημιουργική εκτροπή της πολεμικής τεχνολογίας. Παράλληλα, επιστημονικές πληροφορίες ενσωματώνονται οργανικά μέσω πολυτροπικών στοιχείων (σημειώσεις, μαυροπίνακας), καθιστώντας τη γνώση προσβάσιμη και ελκυστική για τον νεαρό αναγνώστη.

Η εικονογράφηση της Ίριδας Σαμαρτζή ενισχύει το στοιχείο του θαυμαστού και του κοσμικού μυστηρίου, αξιοποιώντας χρωματικές αντιθέσεις, γεωμετρικά σχήματα και ποικιλία γραμματοσειρών. Το αποτέλεσμα είναι μια οπτικο-αφηγηματική σύνθεση που μετατρέπει την επιστημονική αναζήτηση σε αισθητική εμπειρία, ενώ παράλληλα ενισχύει τη φαντασία και την κριτική σκέψη.

Ταξίδι στο κέντρο της Γης

Το *Ταξίδι στο κέντρο της Γης* αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του Βερν, όπου η επιστημονική γνώση συνδυάζεται με την περιπέτεια και το στοιχείο του μυστηρίου. Η αφήγηση ενεργοποιείται από την ανακάλυψη ενός κρυπτογραφημένου μηνύματος, που οδηγεί τον καθηγητή Λίντενμπροκ και τον ανιψιό του Άξελ σε ένα επικίνδυνο ταξίδι προς τα έγκατα της Γης.

Στη διασκευή, ο Παπαθεοδούλου διατηρεί τον βασικό αφηγηματικό άξονα, αποδίδοντάς τον με τρόπο απλό και κατανοητό, χωρίς να αποδυναμώνεται η ουσία του πρωτοτύπου. Ο υπότιτλος («ή ένας πλανήτης γεμάτος μυστικά») εισάγει έναν ερμηνευτικό προσανατολισμό που εστιάζει στην αξία της αναζήτησης και της γνώσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαδικασία της επιστημονικής έρευνας: υπόθεση, δοκιμή, λάθος και αναθεώρηση. Η φράση «πάνω στα λάθη μας πατάμε για να φτάσουμε βήμα-βήμα στην αλήθεια» συμπυκνώνει τον παιδαγωγικό προσανατολισμό του έργου, απομυθοποιώντας το λάθος και προβάλλοντας τη μαθησιακή του αξία.

Η εικονογράφηση συμβάλλει καθοριστικά στη δημιουργία μιας μυστηριακής ατμόσφαιρας. Οι χρωματικές επιλογές, η απεικόνιση αλλόκοτων τοπίων και πλασμάτων, καθώς και η δυναμική απόδοση της κίνησης (π.χ. η ελικοειδής πορεία της κατάβασης) ενισχύουν το αίσθημα της περιπέτειας. Επιπλέον, η χρήση γραφιστικών στοιχείων, όπως έντονα πλαίσια διαλόγου και διαφοροποιήσεις στη γραμματοσειρά, αποδίδουν τις στιγμές έντασης και ενισχύουν τον ρυθμό της αφήγησης.

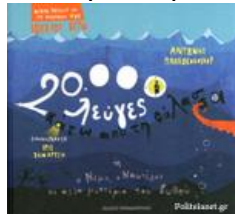
Τα παρακειμενικά στοιχεία ενισχύουν την πολυτροπικότητα: ο τίτλος μετατρέπεται σε εικόνα, με γράμματα που εικονίζουν ηφαιστεια, τον πυρήνα της Γης ή προϊστορικά πλάσματα, ενισχύοντας τη σύνδεση λόγου και εικόνας.

20.000 λέύγες κάτω από τη θάλασσα

Το έργο *20.000 λέύγες κάτω από τη θάλασσα* διασκευάζεται με τρόπο που διατηρεί τον πυρήνα του μυστηρίου και της εξερεύνησης, ενώ προσαρμόζεται στις ανάγκες του σύγχρονου παιδικού κοινού. Η αφήγηση οργανώνεται γύρω από ένα κεντρικό

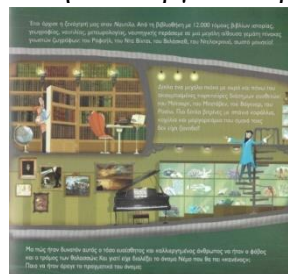
ερώτημα, το οποίο τίθεται ήδη από την αρχή: πρόκειται για θαλάσσιο τέρας ή για ανθρώπινο κατασκεύασμα;

Η επιλογή της ερωτηματικής δομής (στην αρχή και στο τέλος του βιβλίου) ενισχύει τη συμμετοχική ανάγνωση και ενεργοποιεί την περιέργεια του αναγνώστη. Παράλληλα, η μορφή του πλοίαρχου Νέμο και το μυστήριο του Ναυτίλου διατηρούν την αφηγηματική ένταση του πρωτοτύπου.

Η εικονογράφηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην απόδοση του θαλάσσιου κόσμου. Μέσα από χρωματικές αποχρώσεις και οπτικές συνθέσεις που αποδίδουν το βάθος και τη ρευστότητα του νερού, δημιουργείται μια ατμόσφαιρα θαυμασμού και εξερεύνησης. Το επιστημονικό ενδιαφέρον μετασχηματίζεται σε αισθητική εμπειρία, ενισχύοντας τη βιωματική πρόσληψη του έργου.

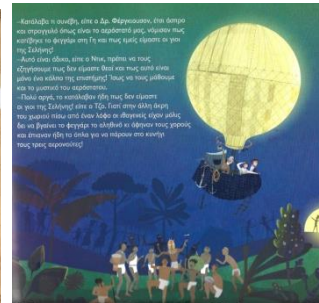
Στα παρακειμενικά στοιχεία, ο τίτλος ενσωματώνεται δημιουργικά στην εικόνα, με το «0» του «20.000» να μετατρέπεται σε φινιστρίνι του Ναυτίλου, ενισχύοντας για άλλη μια φορά την πολυτροπική λειτουργία του βιβλίου.

Πέντε εβδομάδες με αερόστατο

Στο έργο *Πέντε εβδομάδες με αερόστατο* (1863), ο Δόκτωρ Φέργκιουσον ανακοινώνει σε ένα συνέδριο εξερευνητών το φιλόδοξο σχέδιό του να διασχίσει με αερόστατο την αφρικανική ενδοχώρα, με στόχο τη χαρτογράφηση άγνωστων περιοχών. Το ταξίδι οργανώνεται ως μια περιπέτεια εξερεύνησης, γεμάτη εξωτικά τοπία, φυσικά φαινόμενα και πολιτισμικές συναντήσεις.

Στη διασκευή του Αντώνη Παπαθεοδούλου, διατηρείται ο βασικός αφηγηματικός άξονας, αλλά μετατοπίζεται η έμφαση από τη γεωγραφική και επιστημονική λεπτομέρεια προς τη βιωματική διάσταση της περιπέτειας και, κυρίως, προς τις διαπροσωπικές σχέσεις των ηρώων. Η φιλία, η συνεργασία και η αλληλοϋποστήριξη αναδεικνύονται ως κεντρικές αξίες, προσδίδοντας στο έργο έναν έντονο παιδαγωγικό προσανατολισμό.

Παράλληλα, παρατηρείται μια διακριτική αναπλαισίωση των αποικιοκρατικών αναπαραστάσεων του πρωτοτύπου. Οι «άλλοι» πολιτισμοί δεν παρουσιάζονται ως εξωτικοποιημένοι ή κατώτεροι, αλλά ως φορείς διαφορετικών εμπειριών και τρόπων ζωής, ενισχύοντας μια πιο σύγχρονη, συμπεριληπτική οπτική.

Η εικονογράφηση της Ίριδας Σαμαρτζή, με έντονα και ζωηρά χρώματα και αξιοποίηση της τεχνικής του κολάζ, δημιουργεί ένα δυναμικό και πολυεπίπεδο οπτικό περιβάλλον. Η Αφρική αποδίδεται ως χώρος πλούσιος σε εικόνες, κινήσεις και αντιθέσεις, ενώ μικρές εικονογραφικές λεπτομέρειες ενθαρρύνουν μια δεύτερη, πιο διερευνητική ανάγνωση.

Η σχολή των Ροβινσώνων

Στο έργο *Η σχολή των Ροβινσώνων*, η αφήγηση μετατοπίζεται από την εξερεύνηση άγνωστων γεωγραφικών τόπων στην εμπειρία της επιβίωσης. Ο νεαρός Γκόντφρεϊ Μόργκαν, μεγαλωμένος σε συνθήκες ευμάρειας, βρίσκεται μετά από ναυάγιο σε ένα ακατοίκητο νησί μαζί με τον δάσκαλό του. Το νησί μετατρέπεται σε έναν χώρο μαθητείας, όπου η γνώση αποκτά πρακτικό χαρακτήρα και η επιβίωση γίνεται μέσο αυτογνωσίας.

Η διασκευή του Παπαθεοδούλου αναδεικνύει με σαφήνεια τη θεματική του έργου: την αναθεώρηση της έννοιας του πλούτου και την αξία των βασικών αγαθών. Η αφηγηματική οικονομία και η έμφαση στη δράση καθιστούν το κείμενο προσβάσιμο, ενώ παράλληλα διατηρείται ο παιδαγωγικός του χαρακτήρας.

Η εικονογράφηση της Σαμαρτζή ενισχύει την εμπειρία της απομόνωσης και της ανακάλυψης, αποδίδοντας το νησί ως έναν ζωντανό, μεταβαλλόμενο χώρο. Μέσα από

την οπτική αφήγηση, η μαθησιακή διαδικασία των ηρώων αποκτά από και βιωματικό χαρακτήρα.

6. Συμπεράσματα

Η σειρά διασκευών των Αντώνη Παπαθεοδούλου και Ίριδας Σαμαρτζή δεν αποτελεί απλώς μια εκδοτική μεταφορά των έργων του Ιουλίου Βερν, αλλά μια σύγχρονη πράξη δημιουργικής επανανοηματοδότησης. Μέσα από τη σύζευξη λόγου και εικόνας συγκροτείται ένα πολυτροπικό αφηγηματικό σύστημα, το οποίο επαναπροσδιορίζει τη σχέση του παιδιού-αναγνώστη με το κλασικό κείμενο.

Οι διασκευές λειτουργούν ως ουσιαστική «γέφυρα» μεταξύ του σύγχρονου παιδιού και της κλασικής λογοτεχνίας, διευκολύνοντας την πρώτη επαφή με εμβληματικά έργα και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη αναγνωστικής αυτοπεποίθησης και φιλιαναγνώσιας. Παράλληλα, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μια μελλοντική, πιο απαιτητική και κριτική προσέγγιση των πρωτοτύπων.

Σε επίπεδο αφηγηματικών στρατηγικών, διαπιστώνεται μια συνεπής τάση προς:

- τη συμπύκνωση της πλοκής,
- την επιτάχυνση του ρυθμού,
- την εστίαση στη δράση και το βίωμα,
- και την ιδεολογική αναπλαισίωση των αρχικών κειμένων.

Η επιστημονική γνώση μετασχηματίζεται σε εμπειρία, ενώ η περιπέτεια λειτουργεί ως βασικός άξονας εμπλοκής του αναγνώστη. Ταυτόχρονα, η εικονογράφηση δεν περιορίζεται σε διακοσμητικό ρόλο, αλλά λειτουργεί ως ισότιμος αφηγηματικός φορέας, ενισχύοντας την πολυσημία και τα επίπεδα ανάγνωσης.

Συνολικά, η σειρά κατορθώνει να μεταφέρει το πνεύμα, την αισθητική και τη θεματική του έργου του Βερν σε ένα σύγχρονο πολιτισμικό πλαίσιο, καθιστώντας το προσιτό και ελκυστικό για το παιδικό κοινό. Μέσα από τη δημιουργική διασκευή, τα κλασικά αυτά έργα επιβεβαιώνουν τη διαχρονική τους αξία, όχι ως στατικά λογοτεχνικά μνημεία, αλλά ως δυναμικά κείμενα που συνεχίζουν να συνομιλούν με κάθε νέα γενιά αναγνωστών.

Βιβλιογραφία

Πρωτογενείς πηγές

- Παπαθεοδούλου, Α., (2014), Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες, Παπαδόπουλος.
Παπαθεοδούλου, Α., (2015). Από τη Γη στη Σελήνη ή το κανόνι της ειρήνης! Παπαδόπουλος.
Παπαθεοδούλου, Α., (2015), Ταξίδι στο κέντρο της γης ή ένας πλανήτης γεμάτος μυστικά, Παπαδόπουλος.
Παπαθεοδούλου, Α., (2017). 20.000 Λεύγες κάτω από τη θάλασσα ή ο Νέμο, ο Ναυτίλος και άλλα μυστήρια του βυθού. Παπαδόπουλος.
Παπαθεοδούλου, Α., (2017). Πέντε εβδομάδες με το αερόστατο ή η γνώση είναι περιπέτεια. Παπαδόπουλος.

Παπαθεοδούλου, Α., (2019). Η Σχολή των Ροβινσώων ή πώς να τα έχεις όλα! Παπαδόπουλος.

Δευτερογενείς πηγές

Ελληνόγλωσση

- Γαβριηλίδου, Σ. (2013). Φλυαρία και λακωνικότητα στους τίτλους βιβλίων για παιδιά. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
- Γαβριηλίδου, Σ. (2018). Εκδότες, Βιβλία, Παιδιά. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2008). *Στη χώρα των Χρωμάτων: Το σύγχρονο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο*, Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Ζερβού, Α. (1997). *Στη χώρα των Θαυμάτων. Το Παιδικό Βιβλίο ως Σημείο Συνάντησης Παιδιών-Ενηλίκων*. Αθήνα: Πατάκης.
- Κανατσούλη, Μ. (2023). Διασκεύοντας για παιδιά την Παλιά, Καλή Λογοτεχνία...Σήμερα, στο Τ. Τσιλιμένη & Ε. Κονταξή (επιμ.). *Εισαγωγή στην Παιδική και Εφηβική Λογοτεχνία της Ευρώπης. Μεταφράσεις και Διασκευές*. Θεσσαλονίκη: Ροπή.
- Κανατσούλη, Μ. (2018³). *Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας σχολικής και προσχολικής ηλικίας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Κόρκα, Ν. (2023). Μεταφράσεις και αναμεταφράσεις κανονιστικής λογοτεχνίας για παιδιά και νέους: Σύγχρονες διασκευές του έργου του Charles Dickens David Copperfield στην ελληνική, στο Τ. Τσιλιμένη & Ε. Κονταξή (επιμ.). *Εισαγωγή στην Παιδική και Εφηβική Λογοτεχνία της Ευρώπης. Μεταφράσεις και Διασκευές*. Θεσσαλονίκη: Ροπή.
- Μίσιου, Μ. (2020). Βουβά κόμικς και εικονοβιβλία: Τεχνικές αφήγησης στα βιβλία χωρίς λέξεις. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Nodelman, P. (2009). *Λέξεις για τις εικόνες: Η αφηγηματική τέχνη του εικονογραφημένου βιβλίου* (Π. Πανάου, μτφρ., Τ. Τσιλιμένη, επιμ.). Αθήνα: Πατάκης.
- Πολίτης, Δ. (2018). Διασκεύοντας λογοτεχνικά κείμενα για μη ενήλικους αναγνώστες: Θεωρητικά ζητήματα και ηθικά διλήμματα Στο Τ. Τσιλιμένη, Ε. Κονταξή, & Ε. Σηφάκη (επιμ.), «*Ηδονών ήδιον έπαινος*»: *Θεωρήσεις της Παιδικής-Εφηβικής Λογοτεχνίας. Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Β.Δ. Αναγνωστόπουλο* (σσ.443-456). Θεσσαλονίκη: Τζιόλας.
- Τσιλιμένη, Τ.(2023). Μεταφράσεις και Διασκευές στην Παιδική και Εφηβική Λογοτεχνία, στο Τ. Τσιλιμένη & Ε. Κονταξή (επιμ.). *Εισαγωγή στην Παιδική και Εφηβική Λογοτεχνία της Ευρώπης. Μεταφράσεις και Διασκευές*. Θεσσαλονίκη: Ροπή.

Ξενόγλωσση

- Butcher, W. (2006). *Jules Verne: The definitive biography*. Thunder's Mouth Press.

- Evans, A. B. (1988). *Jules Verne Rediscovered: Didacticism and the Scientific Novel*. New York & London: Greenwood Press.
- Geerts, S., & Van den Bossche, S. (2014). Never ending stories. How Canonical Works Live on in Children's Literature. *Never ending Stories. Adaptation, Canonisation and ideology. Children's Literature*, 5-19.
- Hutcheon, L. (2006) *A Theory of Adaptation*. New York –London: Routledge
- Hutcheon, L. (2013). *Theory of Adaptation*. New York –London: Routledge.
- Iser, W. (1978). *The Act of Reading*. Johns Hopkins University Press.
- Jauss, H. R. (1982). *Toward an Aesthetic of Reception*. University of Minnesota Press.
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2020). *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003099857>
- Nikolajeva, M., & Scott, C. (2006). *How Picturebooks Work*. Routledge.
- Nodelman, P. (2008). *The hidden Adult*. Baltimore: The Johns Hopkins University.
- Nodelman, P., Hamer, N., & Reimer, M. (2017). *More Words about Pictures: Current Research on Picturebooks and Visual/Verbal Texts for Young People*. Routledge.
- Sanders, J. (2015). *Adaptation and appropriation*. Routledge.
- Stephens, J., & McCallum, R. (1998). *Retelling Stories, Framing Culture. Traditional Story and Metanarratives in Children's Literature*. New York & London: Garland.
- Unwin, T. (2005). *Jules Verne: Journeys in Writing*. Liverpool University Press.